International Online Journal of Educational Sciences, 2013, 5 (2), 506-519

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

According to the Students' Perceptions the Levels of Academic Staff to Comply with Ethical Codes

Zülfü Demirtaş[1], Gönül Şener[2] and Songül Karabatak[3]

[1,2,3] *Fırat University, Education Faculty, Elazığ, Turkey.*

ARTICLE INFO

Article History:
Received 31.07.2012
Received in revised form 17.03.2013
Accepted Tarih girmek için burayı tıklatın.
Available online 05.08.2013

ABSTRACT

The purpose of this study is to explore the ethical principles of which the academic staff has, according to the perceptions of students, and is to specify whether their opinions change or not, in accordance with students' gender, faculty, class level, and family income statue and age variables. This research in which survey used is a descriptive study. The population of the research is comprised of the students, studying at Firat University in the 2011-2012 academic years. Ethical Leadership Behaviour Survey was used as data collection tool. In connection with the students' perceptions, t test was used to ascertain the significant difference between the pair-groups; on the other hand, One Way Anova analysis of variance was used to ascertain the significant difference among the multi-groups. The students' views about ethical behaviours of academic staff in all the dimensions resulted at the level of "partially I agree". "The levels of ethical dilemmas solution" were seen higher, in spite of academic staff' levels to comply with "Ethical Principles were lower, in compliance with the perceptions of the students. It can be said that academic staff is more sufficient at interpersonal ethical problems solving. While academic staff is making ethical decision, she/he must evaluate her/his decisions in terms of morality; must embrace the humanistic approach and make real it in education; and must not discriminate among the students. She/he should solve the problems among the students even-handedly and should not want the students to do her/his own personal affairs.

© 2013 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Ethics, ethical codes, academic staff, university

Extended Summary

Purpose

The purpose of this study is to explore the ethical principles of which the academic staff has, according to the perceptions of students, and is to specify whether their opinions change or not, in accordance with students' gender, faculty, class level, and family income statue and age variables.

Method

This research in which survey used is a descriptive study. Karasar (2008:77) defines survey model as; "They are research approaches, aiming at describing an existing situation in the past or at present as it exists." The population of the research is comprised of the students, studying at Fırat University in the 2011-2012 academic year. Data, providing a basis for research, were acquired with a measurement tool. Firstly, the studies, conducted in the literature, were scanned. Ethical Leadership Behaviours Scale, developed by

[1] Corresponding author's address: Firat University, Education Faculty, Department of Education, Elazığ, Turkey
Telephone:+90 424 237 00 00 / 4933
Fax:+90 424-2365064
e-mail: zdemirtas@firat.edu.tr

© 2013 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

Turhan (2007) and used by Toksoy (2011), was used to be about to implement to university students. The survey with 46- question, in the five point Likert rating scale, was used as data collection tool. In connection with the students' perceptions, t test was used to ascertain the significant difference between the pair-groups; on the other hand, One Way Anova analysis of variance was used to ascertain the significant difference among the multi-groups. In case of the significant differences are; LSD test of post hoc testes was carried out on the purpose of finding out the source of difference. Significant level was calculated as 0,05.

Results

The students' views about ethical behaviours of academic staff in all the dimensions resulted at the level of "partially I agree". "The levels of ethical dilemmas solution" were seen higher, in spite of academic staff' levels to comply with "Ethical Principles were lower, in compliance with the perceptions of the students. It can be said that academic staff is more sufficient at interpersonal ethical problems solving. In the research result, it was seen a significant difference in all the sub-dimensions according to the gender variable. The perceptions of the female students, related to academic staff to comply with ethical principles, are more positive than male students' perceptions. In the result of research, in reference to faculty variable, it was observed a significant difference in all the sub-dimensions. In the dimensions of "making ethical decision and social responsibility", the students of the Faculty of Sciences and Educational Sciences notified more positive opinions than the students of the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Technology. According to the level variable of classroom, there is a significant difference in all the sub-dimensions. Making ethical decision and complying with ethical principles in the sub-dimensions, significant differences come up among the first and second grades with the third and fourth grades. As regards age variable, there is a significant difference in all the sub- dimensions. The perceptions of the students who are at the 23-24 age group related to complying with the level of ethical principles of academic staff are relatively lower than other age groups in four dimensions, too. As to family income statue variable, it was seen significant difference in the "Social Responsibility" dimension. The family income statue of this inequality was seen among 500-999 with 1500-1999 and family income statue was also seen among 1000-1499 with 2000-2499.

Discussion and Conclusion

While being reviewed the literature on academic ethics, although it has been found a great many studies on "ethics of scientific research"; the studies, academic staff has ethical value and related in implements of code about students, social and other colleagues, have not been found sufficiently. In all the dimensions with the except of "Making Ethics Decision" the third grade students expressed lower their opinions about academics 'respect level to ethical principles according to the first, second and fourth grade students. This result is to consistent with the result of the research, conducted by Dilmaç, Bozgeyikli and Çıkılı (2008), and it is indicated the grade students' traditionalism value perceptions to be higher than the first, the second and the fourth grade students' traditionalism value perceptions in this research. While academic staff is making ethical decision, she/he must evaluate her/his decisions in terms of morality, she / he must embrace the humanistic approach and make real it in education and she/he must not discriminate among the students. She/he should solve the problems among the students even-handedly and should not want the students to do her/his own personal affairs. At the point of respecting to ethical principles, academic staff should focus on students and act fairly and honestly in evaluation and measurement and avoid negative behaviours such as nepotism and unfair deal. She/he has not to allow the specific groups to exercise power over others at university. Appertaining to ethical dilemmas solving, she/he should create atmospheres which will be able to be acted positive behaviours in terms of ethical value and norms, and act bravely to secure the justice just as being acted for others and she/he must do her/his best to remedy this situation in even atmospheres in which the behaviours contrary to morality to be intensively at university. Academic staff should try the students and environment to adopt the basic values of university to carry through their social responsibilities. Academic staff has to gain everyone's trust and has to lead by example and be a model at university. She/he should accept willingly the responsibilities in connection with her/ his duties at university.

Öğrenci Algılarına Göre Akademik Personelin Etik İlkelere Uyma Düzeyleri

Zülfü Demirtaş[1], Gönül Şener[2] ve Songül Karabatak[3]

[1,2,3] *Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Elazığ, Türkiye.*

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı 31.07.2012
Düzeltilmiş hali alındı 17.03.2013
Kabul edildi Tarih girmek için burayı tıklatın.
Çevrimiçi yayınlandı 05.08.2013

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, akademik personelin sahip olduğu etik ilkeleri, öğrenci algılarına göre incelemek ve öğrencilerin cinsiyet, fakülte, sınıf düzeyi, aile gelir durumu ve yaş değişkenlerine göre görüşlerinin değişip değişmediğini belirlemektir. Bu araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, Fırat Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada 46 soruluk "Etik Liderlik Davranışları Ölçeği" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öğrenci algıları ile ilgili olarak, akademik personelin etik ilkelere uyma ile ilgili davranışlarında cinsiyet değişkeni için bağımsız gruplar için t testi uygulanılırken; fakülte, yaş, aile gelir durumu ve sınıf düzeyi değişkenleri için tek yönlü varyans analizi uygulanılmıştır. Akademik personelin etik davranışları ile ilgili öğrenci görüşleri tüm boyutlarda "Kısmen Katılıyorum" düzeyinde sonuçlanmıştır. Öğrenci algılarına göre akademik personelin "Etik İlkelere Uyma" düzeylerinin daha düşük olmasına karşın "Etik İkilemleri Çözme düzeylerinin" daha yüksek olduğu görülmüştür. Akademik personelin kişiler arası etik sorunları çözmede daha yeterli oldukları söylenebilir.

© 2013 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Etik, etik ilkeler, akademik personel, üniversite

Giriş

Toplumların bilgi üreten ve sunan en önemli kurumlarından biri üniversitelerdir. Üniversitelerin Eflatun ve Aristo'nun hiçbir politik ve dini baskı unsuru olmadan, öğrencileri ile felsefi tartışma yaptıkları ortamdan esinlenerek kurulduğu söylenebilir. Üniversiteler, ekonominin ihtiyaçlarını karşılayacak üstün vasıflı bireyler yetiştiren, çeşitli alanlarda eğitim ve araştırma yapan, gelişmiş bir ekonominin ihtiyaç duyduğu teknik ve yönetsel bilginin üretildiği yükseköğrenim ve bilim kurumları (Arıkan, Demir, 2009; Ortaş, 2004) olarak kabul edilir.

Bu kadar önemli fonksiyonları olan üniversitelerin en temel insan kaynağının akademik personel olduğu iddia edilebilir. Akademik personel, çalıştığı üniversite biriminin kuruluş amacı doğrultusunda, ön lisans, lisans veya lisansüstü eğitim aracılığıyla meslek insanı yetiştirme görevini üstlenmiş kişiler olarak, görevlerini yerine getirirken, sahip oldukları etik ilkeleri de topluma sunan bir kaynak konumundadır (Erdem, 2007). Bu nedenle, bu kaynaktan yayılan etik ilkelerin topluma doğru bir biçimde yansıması gerekir. Akademik personel açısından etik kavramı, öğrenci, toplum ve diğer meslektaşları ile olan ilişkilerinde, mesleğinde ve yapılan bilimsel faaliyetlerde uyması gereken kuralları gösterir.

Etik, bireylerin davranış, tutum ve değerlerinin ahlakî açıdan değerlendirilmesinde hangi ölçütlerin kullanıldığı ve bu ölçütlerin nasıl oluşturulduğu ile ilgilenir (Kuçuradi, 2009) ve etik konular herkesi ilgilendirir (Demirtaş, 2010). Bu derecede önemli bir kavram olan etiğin tarihi, İlkçağ Yunan felsefesine kadar uzanır ve eski Yunanca'daki Ethos sözcüğünden kaynaklanır (Aydın, 2006: 14; Pieper, 2012:31). Etik, insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi-kötü gibi kavramları ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe disiplinidir (Aydın, 2006: 15; İşgüden ve Çabuk, 2006; Karslı, 2004; 86). Ayrıca etik, insanlar arasındaki iletişim ve eylem biçimlerini,

[1] Sorumlu yazarın adresi: Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ, Türkiye
Telefon: +90 424 237 00 00 / 4933
Faks: +90 424-2365064
e-posta: zdemirtas@firat.edu.tr

birlikte ve insanca şekillendirmek ve iyileştirmek için belirlenen kurallar olarak kabul edilebilir. Toplumsal kuralların belirlenmesi, yaşamın kurallarla sınırlanması anlamına gelmez. Bu durum, özgürlükten herkesin yararlanabilmesi için uygulamanın düzenlenmesi ve denetlenmesi anlamına gelmektedir. Kısaca kurallar, yaşamı insanca düzenlemek için belirlenen davranışsal ilkelerdir (Pieper, 2012: 20; Özbek, 2003: 2). Bu kurallar belli eylemler ve uygulamalar arasındaki bağlantıların görülmesine yardımcı olur; iyilik, dürüstlük, adalet, erdem ve suç gibi kavramlardan oluşan akılcı bir çerçeve meydana getirir. Bu çerçeveden yola çıkarak, toplumsal uzlaşma yoluyla, söze dökülmesi gerekmeyen genel iyi ve kötü davranış kuralları meydana getirir (Haynes, 2002: 21; Dağlı ve Akyıldız, 2009).

Etik sözcüğü, bazen ahlâk anlamında, yani; belirli bir grupta, belirli bir zamanda, kişilerin birbirleriyle ilişkilerini değerlendirmeleri ve eylemlerini belirlemeleri anlamına gelmesinin yanında; neyin "iyi" neyin "kötü" olduğuna ilişkin norm sistemleri, dolayısıyla kişileri nelerin beklediğini değerlendirme ve davranış normları oluşturma anlamında da kullanılmaktadır (Kuçuradi, 2003). Etik, iyi ve doğru olanı değil, bir şeyin iyi ve doğru olduğu hükmüne nasıl varılacağını gösterir. Böylece, etik, ahlaki yargılarda bulunmaz, ahlak üretmez, ahlak üzerine konuşur. Eylemlere ilişkin ahlaki yargıların nasıl oluştuklarını üst bir bakış açısı ile çözümlemeye çalışır (Pieper, 1999: 20-28; Gündüz ve Coşkun, 2011). Etik, ahlak konusunda eleştirel bir gözle bakan felsefe alanını oluşturur (Çetinkaya, 2009: 9; Çalışlar, 1983: 135).

Etiğin amacı; insanın iyi temellendirilmiş ahlaki kararları kendi başına vermesini ve kendi kararlarını verirken de daha yetkin olduğu düşünülen kişilere teslim olmamasını sağlamaktadır. Ahlâk sorunsalında, hiç kimse doğuştan bir başkasından daha yetkin değildir, sadece bu konuda daha bilgili, daha aydındır. Bu nedenle de kişi kendi yerini daha kolay bulur ve eleştirel yaklaşımıyla daha kolay belirler. Bu aydınlanma sürecinde etiğin çok önemli bir işlevi vardır: Bireyi vesayet altına almayacak, aksine toplum içinde diğerleriyle birlikte yaşarken bireyin, neyse o olarak var olabileceğine ilişkin yolları gösterecektir (Pieper, 2012: 21; Kurtulan, 2007: 3).

Etiğin gücü, insanın vicdanıdır. İnsan duygusunu, düşüncesini, davranışını, tutumunu, eylemini, vicdanının sesine kulak vererek, doğru-yanlış, iyi-kötü, olumlu-olumsuz olarak değerlendirir. Bu şekilde kişi kendisi ve başkaları arasındaki ilişkilerde denge, düzen, denetim ve uyum sağlayabilir (Mocan, 2002; akt. Gündüz ve Coşkun, 2011). Etiğin gücünün ilkelerinde saklı olduğu söylenebilir.

Etik ilkeleri, bütün sorunlara ilişkin yanıtların verildiği metinler değildir. Bu ilkeler, eylemin doğru ya da yanlışlığının belirsiz olduğu durumlarda bireylere yol gösterir. Bununla birlikte, etik ilkeler ile doğru davranışların teşvik edilmesi ve yanlış davranışlardan caydırılması için bazı davranış standartları oluşturulması amaçlanır (Aydın, 2006, 29; Taşdan ve Yalçın, 2007). Etik davranış standartları, toplumun sahip olduğu değerler sisteminden, kültürden, inançlardan ve normlardan etkilenmektedir. Etik davranışların belirlenmesine, adalet, insan hakları, faydacılık ve bireysellik ilkeleri kaynaklık eder.

İnsanla ilgili mesleklerde, uyulması gereken davranış kuralları "meslek etiği" olarak adlandırılmaktadır. Meslek etiği, o meslekteki kişilerin, belirlenen kuralları korudukları sürece devam eder (Gözütok, 1999) ve dünyanın neresinde olursa olsun, aynı meslekte çalışan kişilerin bu davranış kurallarına uygun davranmaları beklenir (Aydın, 2006: 25; Yılmaz ve Altınkurt, 2009; Gündüz ve Coşkun, 2012). Bu kuralların temelini, insan olmaktan kaynaklanan değerlere saygı duyma, iyiyi, güzeli, doğruyu hedefleyen, objektif bir bakış açısı benimseme oluşturur. Bazı meslek grupları için bu tür ilkeler belirlenmiş olmasına rağmen yazılı hale getirilmemiş de olabilir. (Demirtaş ve Ersözlü, 2007).

Kamu görevlileri; tüm eylem ve işlemlerinde yasallık, adalet, eşitlik ve dürüstlük ilkeleri doğrultusunda hareket etmek zorundadırlar. Bu çerçevede, görevlerini yerine getirirken ve hizmet sunarken dil, din, felsefi inanç, siyasî düşünce, ırk, cinsiyet ve benzeri sebeplerle ayrım yapamazlar; insan hak ve özgürlüklerine aykırı veya kısıtlayıcı muamelede ve fırsat eşitliğini engelleyici davranış ve uygulamalarda bulunamazlar (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2010).

Eğitim etiği, eğitimde yapılması gereken ve ulaşılması istenen doğru yolu gösteren ilke ve değerler olarak tanımlandıktan sonra; akademik etik de tüm eğitim, öğretim ve araştırma kurumlarında ahlaka uygun olması gereken davranış ve eylemler şeklinde tanımlanabilir. Kamu görevlileri olan akademik personelin eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet görevlerini üstlenirlerken doğruluk, dürüstlük, güven gibi etik değerlere de sahip olması beklenir (Erdem, 2003; Sezgin Nartgün, 2006). Bunun yanında

akademik personel, davranışlarının ya da yapacağı etkinliklerin çeşitli sonuçlarını etik ilkeleri göz önünde bulundurarak ve değerlendirerek karar verebilmeli; içinde yaşadığı toplumun yaşam kalitesini iyileştirmek veya yükseltmek için ekonomik, çevresel, kültürel ve sosyal gelişmeye destek vermek gibi sosyal sorumluluklara sahip olmalı ve doğru cevapları bilinmeyen veya karar verilmesi zor durumları çözerken etik ikilemleri en etkili şekilde yönetebilmelidir (Özdemir, 2009; Noureddine 2001; akt. Elçigil vd, 2011). Bu nedenle de meslek elemanı yetiştiren eğitim kurumlarında meslek etiğini geliştirme ve korumada en çok sorumlu olan akademik personelin öncelikle etik kurallara kendinin uyması beklenir (Gözütok, 1999). Bir akademik personelin yaptıkları, öteki meslektaşlarını da yakından ilgilendirir. Yanlış bir davranış, yalnızca o kişiye olan güveni değil, mesleğe duyulan güveni de sarsabilir. Oysa, bir mesleğin saygınlığını yitirmesi tüm toplum için bir kayıptır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, akademik personelin sahip olduğu etik ilkeleri, öğrenci algılarına göre incelemek ve öğrencilerin cinsiyet, fakülte, sınıf düzeyi, aile gelir durumu ve yaş değişkenlerine göre görüşlerinin değişip değişmediğini belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Karasar (2008:77), tarama modelini, "Geçmişte ya da halen mevcut olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır.", şeklinde tanımlamaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, Fırat Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Tablo 1'de araştırmanın evrenini oluşturan Fırat Üniversitesi öğrencilerinin fakülte ve cinsiyet bazında dağılımları ve yüzdeleri görülmektedir.

Tablo 1: Araştırmanın evrenini öğrenci dağılımları

Fakülte Adı		Erkek	Kız	Toplam
Eğitim Fakültesi	Öğrenci Sayısı	1.241	1.506	2.747
	Yüzde	45,18%	54,82%	100%
Fen Fakültesi	Öğrenci Sayısı	868	956	1.824
	Yüzde	47,59%	52,41%	100%
İnsani ve Sosyal Bilimler Fak.	Öğrenci Sayısı	958	875	1.833
	Yüzde	52,26%	47,74%	100%
Mühendislik Fak.	Öğrenci Sayısı	3.628	1.283	4.911
	Yüzde	73,87%	26,13%	100%
Teknoloji ve Teknik Eğt. Fak.	Öğrenci Sayısı	2.549	276	2.825
	Yüzde	90,23%	9,77%	100%
Teknik Bil. MYO	Öğrenci Sayısı	2.018	329	2.347
	Yüzde	85,98%	14,02%	100%
Toplam	Öğrenci Sayısı	17.614	9.368	26.982
	Yüzde	65,28%	34,72%	100%

Yukarıdaki tabloda verilen evrene ait öğrenciler arasından, oransız eleman örnekleme yöntemi ile araştırmaya görüş bildirecek olan katılımcılar seçilmiştir. Oransız eleman örnekleme, evrendeki tüm elemanların eşit seçilme şansına sahip oldukları örnekleme türüdür (Karasar, 2008:113). Yapılan çalışmanın

örneklemini 330 kız, 215 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrenciler fakülte bazında ele alındığında ise Eğitim Fakültesinden 257, Fen Fakültesinden 138, Teknoloji Fakültesinden 29, Mühendislik Fakültesinden 32, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesinden 27, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulundan 15 ve Diğer fakültelerden 47 öğrenci akademik personelin etik ilkelere uyma düzeyleri konusunda görüş bildirmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya temel oluşturan veriler, ölçme aracı ile elde edilmiştir. İlk olarak alanda yapılan araştırmalar taranmıştır. Üniversite öğrencilerine uygulanmak üzere Turhan (2007) tarafından geliştirilen ve Toksoy (2011) tarafından kullanılan "Etik Liderlik Davranışları Ölçeği" kullanılmıştır. 5'li Likert tipi dereceleme ölçeğindeki 46 soruluk anket, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Dereceleme maddeleri "(1) Kesinlikle Katılmıyorum", (2) Katılmıyorum", "(3) Kısmen Katılıyorum", "(4) Katılıyorum", "(5) Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde sıralanmıştır.

Anketin güvenirlik hesaplaması için Cronbach Alfa katsayısı .961 olarak bulunmuştur. Yapı geçerliliği için faktör analizi yapılmıştır. KMO= .972, Barlett test değeri= 11245,010 ve Sig (p)= .000 olduğundan verilerin faktör analizine uygun olduğu görülmüştür. Ölçekteki faktör yükleri .480 ve .698 arasında değişen değerler olarak saptanmıştır. Faktör analizi sonucunda .35'in altında değer alan ya da üçten az madde içeren faktörler altında toplanan 13 madde ölçekten çıkarılmış ve ölçekte yer alan 33 madde dört boyut altında toplanmıştır. Birinci boyut "Etik Karar Verme", ikinci boyut "Etik İlkelere Uyma", üçüncü boyut "Etik İkilemleri Çözme" ve dördüncü boyut ise "Sosyal Sorumluluk" olarak adlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Öğrenci algıları ile ilgili olarak, ikili gruplar arasındaki anlamlı farklılığı tespit etmek için t testi, çoklu gruplar arasındaki anlamlı farklılığı tespit etmek için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Anlamlı farklılığın görüldüğü durumlarda farkın kaynağını bulmak amacıyla post hoc testlerinden LSD testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Öğrenci algılarına göre akademik personelin etik ilkeleri ile ilgili yapılan bu araştırmada "Etik Karar Verme", "Etik İlkelere Uyma", "Etik İkilemleri Çözme" ve "Sosyal Sorumluluk" boyutlarına ilişkin öğrencilerin cinsiyet, sınıf, yaş, aile gelir durumu ve fakülte değişkenlerine göre yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır.

Tablo 2. Boyutlara ilişkin ortalama değerleri

Boyutlar	**N**	$\overline{X}$	**ss**
Etik İlkelere Uyma	545	2,99	0,957
Etik Karar Verme	545	3,00	0,934
Etik İkilemleri Çözme	545	3,15	0,896
Sosyal Sorumluluk	545	3,10	0,848

Tablo 2 incelendiğinde, akademik personelin etik davranışları ile ilgili öğrenci görüşleri "Etik İlkelere Uyma" boyutunda ($\overline{X}$ = 2,99), "Etik Karar Verme" boyutunda ($\overline{X}$ = 3,00), "Etik İkilemleri Çözme" boyutunda ($\overline{X}$ = 3,15) ve "Sosyal Sorumluluk" boyutunda ise ($\overline{X}$ = 3,10) düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bütün boyutlarda öğrenci görüşleri "Kısmen Katılıyorum" aralığında (2,61-3,40) yer almaktadır.

Öğrenci algılarına göre akademik personelin etik ilkelerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla uygulanan bağımız gruplar t-testi sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3 . Cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S.S	t	sd	p
Etik Karar Verme	Kız	330	3,09	,89091	3,085	543	,002
	Erkek	215	2,84	,97850			
Etik İlkelere Uyma	Kız	330	3,08	,90244	2,904	543	,004
	Erkek	215	2,84	1,01991			
Etik İkilemleri Çözme	Kız	330	3,26	,82908	3,634	543	,000
	Erkek	215	2,98	,96725			
Sosyal Sorumluluk	Kız	330	3,22	,78711	4,199	543	,000
	Erkek	215	2,91	,90389			

Tablo 3'teki verilere göre "Etik Karar Verme" alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık [t(543) = 2,904 ve p<.05] vardır. Akademik personelin etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin, kız öğrencilerin algıları ($\overline{X}$ = 3,08), erkek öğrencilerin algılarına ($\overline{X}$ = 2,84) göre daha olumludur. "Etik İlkelere Uyma" alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık [t(543)=3,085 ve p<.05] vardır. Akademik personelin etik karar vermelerine ilişkin, kız öğrencilerin algıları ($\overline{X}$ = 3,09), erkek öğrencilerin algılarına göre ($\overline{X}$ = 2,84) daha olumludur. "Etik İkilemleri Çözme" alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık [t (543) = 3,634 ve p<,05] vardır. Akademik personelin etik ilkelerine ilişkin, kız öğrencilerin algıları ($\overline{X}$ = 3,26), erkek öğrencilerin algılarına göre ($\overline{X}$ = 2,98) daha olumludur. "Sosyal Sorumluluk" alt boyutunda da cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık [t(543)= 4,199 ve p<.05] görülmüştür. Akademik personelin etik ilkelere uymalarına ilişkin, kız öğrencilerin algıları ($\overline{X}$ = 3,22), erkek öğrencilerin algılarına göre ($\overline{X}$ = 2,91) daha olumludur. Dört alt boyuta ilişkin elde edilen bulgular, akademik personelin etik ilkelere uyma düzeyleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklı algıların olduğunu ortaya koymaktadır. Bütün boyutlarda kız öğrencilerin algıları erkek öğrencilerden daha yüksektir.

Öğrenci algılarına göre akademik personelin etik ilkelerine uyma düzeylerine ilişkin görüşleri, sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirmek üzere tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Sınıf düzeyi değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Boyutlar	Sınıf	N	$\overline{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kare. Ort.	F	p	LSD
Etik Karar Verme	1. sınıf	227	3,07							
	2. sınıf	229	3,12	Gruplar arası	33,09	3	11,03	12,83	0,00	1>3
	3. sınıf	61	2,45	Grup içi	465,07	541	0,86			2>4
	4. sınıf	28	2,38	Toplam	498,16	544				2>3
	Toplam	545	2,99							1>4
Etik Ilkelere Uyma	1. sınıf	227	3,1							
	2. sınıf	229	3,11	Gruplar arası	36,67	3	12,22	15,11	0,00	1>3
	3. sınıf	61	2,32	Grup içi	437,53	541	0,81			2>3
	4. sınıf	28	2,68	Toplam	474,2	544				2>4
	Toplam	545	3							1>4
Etik IkilemleriCözme	1. sınıf	227	3,19							
	2. sınıf	229	3,3	Gruplar arası	28,56	3	9,52	12,62	0,00	1>2
	3. sınıf	61	2,54	Grup içi	408,16	541	0,75			2>3
	4. sınıf	28	3,03	Toplam	436,73	544				1>3
	Toplam	545	3,15							3>4
Sosyal Sorumluluk	1. sınıf	227	3,2							
	2. sınıf	229	3,18	Gruplar arası	25,68	3	8,56	12,68	0,00	1>3
	3. sınıf	61	2,51	Grup içi	365,29	541	0,68			2>3
	4. sınıf	28	2,89	Toplam	390,97	544				4>3
	Toplam	545	3,1							

Tablo 4'teki verilere göre "Etik Karar Verme" boyutunda sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu farklılık (1-3), (2-3), (2-4), (1-4) sınıfları arasındadır. Birinci sınıfa devam eden öğrenciler ($\overline{X}$ = 3,07) ile ikinci sınıfa devam eden öğrencilerin ($\overline{X}$ = 3,12) ortalamaları, üçüncü sınıfa devam eden öğrenciler ($\overline{X}$ =2,45) ile dördüncü sınıfa devam eden öğrencilere ($\overline{X}$ =2,38) göre anlamlı düzeyde daha yüksek görüş bildirmiştir. Birinci ve ikinci sınıfa devam eden öğrenciler *Kısmen Katılıyorum* düzeyindeyken, üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden öğrenciler *Katılmıyorum* düzeyindedir. Bunun nedeni üniversiteye yeni başlayan öğrencilerinin algılarının düşük olmasına rağmen ilerleyen yıllarda öğrencilerinin beklentilerinin yükselmesi yani öğrencilerin akademik personeli tanıma düzeyi arttıkça, onların etik ilkelere uyma düzeylerinin düşük olduğunu algılamaları şeklinde düşünülebilir.

"Etik İlkelere Uyma" boyutunda sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılığın (1-3), (2-3), (2-4), (1-4) sınıfları arasında olduğu görülmüştür. Birinci sınıfa devam eden öğrenciler ($\overline{X}$ = 3,10) ile ikinci sınıfa devam eden öğrencilerin ($\overline{X}$ = 3,11) ortalamaları, üçüncü sınıfa devam eden öğrenciler ($\overline{X}$ = 2,32) ile dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin ($\overline{X}$ =2,68) ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Birinci, ikinci ve dördüncü sınıfa devam eden öğrenciler *Kısmen Katılıyorum* düzeyinde görüş bildirirken, üçüncü sınıfa devam eden öğrenciler *Katılmıyorum* düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

"Etik İkilemleri Çözme" boyutunda sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılığın (1-2), (2-3), (1-3), (3-4) sınıfları arasında olduğu görülmüştür. Birinci sınıfa devam eden öğrenciler ($\overline{X}$ = 3,19) ile ikinci sınıfa devam eden öğrencilerin ($\overline{X}$ = 3,30) ortalamaları, üçüncü sınıfa devam eden öğrenciler ($\overline{X}$ =2,54) ile dördüncü sınıfa devam eden öğrenciler ($\overline{X}$ = 3,03) ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Birinci, ikinci ve dördüncü sınıfa devam eden öğrenciler *Kısmen Katılıyorum* düzeyinde görüş bildirirken, üçüncü sınıfa devam eden öğrenciler *Katılmıyorum* düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

"Sosyal Sorumluluk" boyutunda sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılığın (1-3), (2-3), (4-3) sınıfları arasında olduğu görülmüştür. Birinci ($\overline{X}$ = 3,20) , ikinci ($\overline{X}$ = 3,18), dördüncü ($\overline{X}$ = 2,89) sınıfa devam eden öğrenciler, üçüncü sınıfa devam eden öğrencilere ($\overline{X}$ = 2,51) göre anlamlı düzeyde daha yüksek düzeyde görüş bildirmişlerdir. Birinci, ikinci ve dördüncü sınıfa devam eden öğrenciler *Kısmen Katılıyorum* düzeyindeyken, üçüncü sınıfa devam eden öğrenciler *Katılmıyorum* düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu boyutta üçüncü sınıfta düşen öğrenci algılarının dördüncü sınıfta tekrar yükseldiği görülmektedir.

Tablo 5'teki verilere göre "Etik Karar Verme" boyutunda fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklığın Fen Fakültesi ile Eğitim Fakültesi, Fen Fakültesi ile İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Fen Fakültesi ile Diğer Fakültelere, Eğitim Fakültesi ile Teknoloji Fakültesi, Fen Fakültesi ile Teknoloji Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ile Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu ile Teknoloji Fakültesi ve Diğer Fakülteler ile Teknoloji Fakültesi arasında olduğu görülmüştür. Bu bulgular, akademik personelin etik ilkelere uyma boyutunda yer alan özelliklerinin Teknoloji Fakültesine devam eden öğrenciler tarafından *Katılmıyorum* düzeyinde algılandığını, Eğitim, Fen, Mühendislik, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu ve Diğer fakültelere devam eden öğrenciler tarafından *Kısmen Katılıyorum* düzeyinde algılandığını göstermektedir. Teknoloji Fakültesine devam eden öğrencilerin akademik personelin etik ilkelere uyma boyutundaki algıları daha düşüktür.

"Etik İlkelere Uyma" boyutunda fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Farklığın Fen Fakültesi ile Teknoloji Fakültesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu ile Teknoloji Fakültesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi ile Teknoloji Fakültesi ve Fen Fakültesi ile Eğitim Fakültesi arasında olduğu görülmüştür. Arada anlamlı düzeyde farklılıklar olmasına rağmen, akademik personelin etik karar verme boyutunda yer alan özelliklerinin araştırmaya dâhil edilen bütün fakülte öğrencileri tarafından *Kısmen Katılıyorum* düzeyinde algılandığı görülmektedir.

"Etik İkilemleri Çözme" boyutunda fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Akademik personelin etik ikilemleri çözme boyutunda, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencileri *Katılıyorum* düzeyinde görüş bildirirken, araştırmaya dâhil edilen diğer fakülte öğrencileri *Kısmen Katılıyorum* düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

"Sosyal Sorumluluk" boyutunda fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir. Farklığın Fen Fakültesi ile Eğitim Fakültesi, Fen Fakültesi ile Teknoloji Fakültesi, Fen Fakültesi ile Mühendislik Fakültesi ve Fen Fakültesi ile Diğer fakülteler arasında olduğu görülmüştür. Akademik personelin etik karar verme boyutunda yer alan özellikler, araştırmaya katılan bütün fakülte öğrencileri tarafından *Kısmen Katılıyorum* düzeyinde algılanmaktadır.

Tablo 5. Fakülte değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Boyutlar	Fakülte	N	$\overline{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kare. Ort.	F	p	LSD
Etik Karar Verme	Eğitim	257	2,97	Gruplar arası	19,91	6	3,32	3,73	0,001	Fen>Eğt
	Fen Fakültesi	138	3,20	Grup içi	478,25	538	0,89			Fen>İSB
	Tknji-Tknk Eğt	29	2,38	Toplam	498,16	544				Fen>Diğer
	Mühendislik	32	3,03							Eğt>TekF
	İnsani ve Sosyal	27	2,77							Fen>TekF
	Teknik Bil MYO	15	3,23							Müh>TekF
	Diger	47	2,85							TkBil>TekF
	Toplam	545	2,99							Diğer>TekF
Etik İlkelere Uyma	Eğitim	257	2,93	Gruplar arası	13,18	6	2,20	2,56	0,019	
	Fen Fakültesi	138	3,15	Grup içi	461,02	538	0,86			
	Tknji-Tknk Eğt	29	2,62	Toplam	474,20	544				Fen>Eğt
	Mühendislik	32	2,91							Fen>TekF
	İnsani ve Sosyal	27	3,27							İSB>TekF
	Teknik Bil MYO	15	3,37							TkBil>TekF
	Diger	47	2,94							
	Toplam	545	3,00							
Etik İkilemleri Çözme	Eğitim	257	3,14	Gruplar arası	9,64	6	1,61	2,02	0,061	
	Fen Fakültesi	138	3,27	Grup içi	427,09	538	0,79			
	Tknji-Tknk Eğt	29	3,06	Toplam	436,73	544				
	Mühendislik	32	2,98							
	İnsani ve Sosyal	27	2,99							
	Teknik Bil MYO	15	3,69							
	Diger	47	2,97							
	Toplam	545	3,15							
Sosyal Sorumluluk	Eğitim	257	3,04	Gruplar arası	10,20	6	1,70	2,40	0,027	
	Fen Fakültesi	138	3,28	Grup içi	380,77	538	0,71			Fen>Eğt
	Tknji-Tknk Eğt	29	2,89	Toplam	390,97	544				Fen>Müh
	Mühendislik	32	2,92							Fen>TeknF.
	İnsani ve Sosyal	27	3,29							Fen>Diğer
	Teknik Bil MYO	15	3,26							
	Diger	47	2,93							
	Toplam	545	3,10							

Öğrenci algılarına göre akademik personelin etik ilkelerine ilişkin görüşleri, yaş değişkenine göre değerlendirmek üzere tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6'daki verilere göre "Etik Karar Verme" boyutuna ilişkin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılığın (19-20) – (23-24), (21-22) – (23-24) ve (25 ve üzeri) – (23-24) yaş grupları arasında olduğu görülmüştür. "Etik İlkelere Uyma" boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılığın (17-18) – (23-24), (19-20) – (23-24), (21-22) – (23-24) ve (25 ve üzeri) – (23-24) yaş grupları arasında olduğu görülmüştür. "Sosyal Sorumluluk" boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılığın (19-20) – (23-24), (21-22) – (23-24) ve (25 ve üzeri) – (23-24) yaş grupları arasında olduğu görülmüştür. "Etik İlkelere Uyma", "Etik Karar Verme" ve "Sosyal Sorumluluk" alt boyutlarında yaş

değişkenine göre (23-24) yaş grubundaki öğrenciler *Katılmıyorum* düzeyinde iken, diğer yaş grubundaki öğrenciler *Kısmen Katılıyorum* düzeyindedir. "Etik İkilemleri Çözme" alt boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılığın (17-18) – (19-20), (19-20) – (23-24), (21-22) – (23-24) ve (25 ve üzeri) – (23-24) yaş grupları arasında olduğu görülmüştür ve bütün öğrenciler *Kısmen Katılıyorum* düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 6. Yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Boyutlar	Yaş	N	$\overline{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kare. Ort.	F	p	LSD
	17-18 yaş	19	2,92							
	19-20 yaş	230	3,11	Gruplar arası	16,68	4	4,17	4,6775	0,001	19-20>23-24
Etik Karar	21-22 yaş	215	2,99	Grup içi	481,48	540	0,89			21-22>23-24
Verme	23-24 yaş	52	2,49	Toplam	498,16	544				25+>23-24
	25 + yaş	29	2,92							
	Toplam	545	2,99							
	17-18 yaş	19	3,09							17-18>23-24
	19-20 yaş	230	3,07							19-20>23-24
Etik Ilkelere	21-22 yaş	215	3,00	Gruplar arası	10,48	4	2,62	3,0503	0,017	21-22>23-24
Uyma	23-24 yaş	52	2,58	Grup içi	463,72	540	0,86			25+>23-24
	25 + yaş	29	3,04	Toplam	474,20	544				
	Toplam	545	3,00							
	17-18 yaş	19	2,81							
	19-20 yaş	230	3,24							19-20>17-18
Etik Ikilemleri	21-22 yaş	215	3,17	Gruplar arası	12,69	4	3,17	4,0408	0,003	19-20>23-24
Cözme	23-24 yaş	52	2,75	Grup içi	424,03	540	0,79			21-22>23-24
	25 + yaş	29	3,27	Toplam	436,73	544				25+>23-24
	Toplam	545	3,15							
	17-18 yaş	19	2,91							
	19-20 yaş	230	3,20							19-20>23-24
Sosyal	21-22 yaş	215	3,12	Gruplar arası	15,89	4	3,97	5,7194	0,000	21-22>23-24
Sorumluluk	23-24 yaş	52	2,60	Grup içi	375,08	540	0,69			25+>23-24
	25 + yaş	29	3,13	Toplam	390,97	544				
	Toplam	545	3,10							

Öğrenci algılarına göre akademik personelin etik ilkelerine ilişkin görüşleri, ailenin gelir durumu değişkenine göre değerlendirmek üzere tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7 incelendiğinde "Etik İlkelere Uyma", "Etik Karar Verme" ve "Etik İkilemleri Çözme" boyutlarında ailenin gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ailesinin aylık geliri değişkenine göre bu boyutlarda bütün öğrenciler *Kısmen Katılıyorum* yönünde görüş bildirmişlerdir. "Sosyal Sorumluluk" boyutunda ailenin gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılığın (500-999) – (1500-1999), (500-999) – (2000-2499) ve (1000-1499) – (2000-2499) aile gelir durumları arasında olduğu görülmüştür. Ailesinin aylık geliri değişkenine göre tüm boyutlarda bütün öğrenciler *Kısmen Katılıyorum* yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 7. Ailenin gelir durumu değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Boyutlar	Ailenin Gelir Durumu	N	$\overline{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kare. Ort.	F	p	LSD
Etik Ilkelere Uyma	500-999 TL	197	3,02							
	1000-1499 TL	149	2,98	Gruplar arası	1,95	4	0,49	0,53	0,71	
	1500-1999 TL	91	3,04	Grup içi	496,21	540	0,92			__
	2000-2499 TL	56	2,96	Toplam	498,16	544				
	2500 + TL	52	2,82							
	Total	545	2,99							
Etik Karar Verme	500-999 TL	197	3,09							
	1000-1499 TL	149	3,02							
	1500-1999 TL	91	2,86	Gruplar arası	5,45	4	1,36	1,57	0,18	__
	2000-2499 TL	56	2,81	Grup içi	468,74	540	0,87			
	2500 + TL	52	3,03	Toplam	474,20	544				
	Total	545	3,00							
Etik Ikilemleri Cözme	500-999 TL	197	3,25							
	1000-1499 TL	149	3,16							
	1500-1999 TL	91	2,99	Gruplar arası	5,23	4	1,31	1,64	0,16	__
	2000-2499 TL	56	3,03	Grup içi	431,50	540	0,80			
	2500 + TL	52	3,17	Toplam	436,73	544				
	Total	545	3,15							
Sosyal Sorumluluk	500-999 TL	197	3,22							
	1000-1499 TL	149	3,12							500-999>1500-1999
	1500-1999 TL	91	2,92	Gruplar arası	9,85	4	2,46	3,49	0,01	500-999>2000-2499
	2000-2499 TL	56	2,84	Grup içi	381,11	540	0,71			1000-1499>2000-2499
	2500 + TL	52	3,14	Toplam	390,97	544				
	Total	545	3,10							

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, akademik personelin sahip olduğu etik ilkeler öğrenci algılarına göre incelenirken "Etik Karar Verme", "Etik İlkelere Uyma", "Etik İkilemleri Çözme" ve "Sosyal Sorumluluk" boyutları kapsamında öğrencilerin cinsiyet, fakülte, sınıf düzeyi, aile gelir durumu ve yaş değişkenlerine göre görüşlerinin değişip değişmediği araştırılmıştır.

Akademik personelin etik davranışları ile ilgili öğrenci görüşleri tüm boyutlarda "Kısmen Katılıyorum" düzeyinde sonuçlanmıştır. Öğrenci algılarına göre akademik personelin "Etik İlkelere Uyma" düzeylerinin daha düşük algılanmasına karşın "Etik İkilemleri Çözme" düzeylerinin daha yüksek algılandığı görülmüştür. Akademik personelin kişiler arası etik sorunları çözmede daha yeterli oldukları söylenebilir.

Araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine göre, bütün alt boyutlarda anlamlı bir farklılık görülmüştür. Kız öğrencilerin akademik personelin etik ilkelere uymalarına ilişkin algıları, erkek öğrencilerin algılarına göre daha olumludur. Kız öğrencilerin daha hassas yapıya sahip olmaları, onların akademik personele karşı daha ılımlı yaklaşmalarını sağlamaktadır. Bunun sonucunda da akademik personelin kız öğrencilere karşı daha anlayışlı olmaları söz konusudur. Diğer taraftan, akademik personelin erkek öğrencilere karşı biraz daha sert bir tavır sergiledikleri düşünülebilir. Bunun bir yansıması olarak, erkek öğrencilerin akademik personelin tutum ve davranışlarını daha az etik buldukları söylenebilir. Literatürde yapılan çalışmalarda da bayanların erkeklere göre etik ikilemler konusunda daha ilgili ve hassas oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada vurgulanan ifadeler elde edilen bulguları destekler niteliktedir (Jacobs 1996; Saat, Jamal ve Othman, 2004; Whitley vd. 1999).

Araştırma sonucunda fakülte değişkenine göre boyutlar teker teker incelendiğinde "Etik Karar Verme", "Etik İlkelere Uyma" ve "Sosyal Sorumluluk" boyutlarında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. "Etik Karar Verme" ve "Sosyal Sorumluluk" boyutlarında Fen Fakültesi öğrencilerinin, Eğitim Bilimleri, İnsani ve Sosyal Bilimler ve Teknoloji Fakültesi öğrencilerine göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Bunun nedeni,

Fen Fakültesi öğrencilerinin ağırlıklı olarak deneysel çalışmalarının olması ve bu nedenle de akademik personelle sosyal ilişkiler noktasında daha az irtibat halinde olmalarından veya Fen Fakültesi öğrencilerinin %52,41'nin kız öğrencilerden meydana gelmesi ve yukarıdaki araştırmanın cinsiyet değişkeninde varsayılan nedenlerden olabilir. Teknoloji Fakültesi öğrencileri "Etik Karar Verme" ve "Sosyal Sorumluluk" boyutlarında Eğitim Fakültesi, Fen Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu ve diğer fakülte öğrencilerine göre daha düşük görüş bildirmişlerdir. Teknoloji Fakültesi öğrencilerinin sayısal ve uygulama ağırlıklı dersler görmelerine rağmen Fen Fakültesi'ne göre daha düşük algılara sahip olmalarının nedeni, öğrencilerinin çoğunluğunun erkek öğrencilerden (%90,23) meydana gelmesi ve cinsiyet değişkenine göre elde edilen bulgulara göre erkek öğrencilerin akademik personeli etik ilkelere uyma konusunda yeterli görmedikleri şeklinde yorumlanabilir. Bu da, araştırma sonucunda fakülte ve cinsiyet değişkenlerine göre elde edilen bulguların birbirleri ile örtüştüğünü göstermektedir. Son olarak fakülte değişkenine göre "Etik İkilemleri Çözme" boyutunda anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Akademik personelin etik ikilemler ile ilgili çözümleri ve önerileri bütün öğrenciler tarafından "kısmen katılıyorum" düzeyinde algılanmıştır. Bu durum, hangi fakülte ya da yüksekokulda olursa olsun, akademik personelin etik ikilemleri çözme konusunda yeterli olmadıkları yönünde algıların egemen olduğunu göstermektedir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre, "Etik Karar Verme", "Etik İlkelere Uyma", "Etik İkilemleri Çözme" ve "Sosyal Sorumluluk" boyutlarında anlamlı bir farklılık vardır. Etik Karar Verme ve Etik İlkelere Uyma boyutlarında farklılık birinci ve ikinci sınıflar ile üçüncü ve dördüncü sınıflar arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bunun nedeni üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin beklentilerinin düşük olmasına rağmen ilerleyen yılarda bu beklentinin yükselmesi olabilir. Diğer bir bakış açısıyla, okulda geçen yıllarla birlikte, öğrencilerin akademik personeli tanıma düzeyi arttıkça, bu personelin etik ilkelere uyma düzeylerini düşük algıladıkları söylenebilir.

"Etik Kara Verme "dışındaki bütün boyutlarda, akademisyenlerin etik ilkelere uyma düzeyi ile ilgili üçüncü sınıf öğrencileri, birinci, ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha düşük görüş bildirmişlerdir. Bunun nedeni üçüncü sınıfta bölüm derslerinin daha yoğunlaşması, öğrencilerin derslerde zorlanmaları ve bunun sonucunda başarısızlık nedenlerinden birini akademisyenlerin etik davranışları ile bağdaştırmaları olabilir. Bu sonuç Dilmaç, Bozgeyikli, Çıkılı'nın (2008) yaptığı araştırmada üçüncü sınıf öğrencilerinin geleneksellik değer algıları birinci sınıf, ikinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin geleneksellik değer algılarına göre daha yüksek olduğu sonucuyla örtüşmektedir. Üçüncü sınıf öğrencilerinin geleneksellik değer algıları daha yüksek olduğu için akademik personelin etik ilkelere uyma düzeylerinin daha yüksek olması yönünde bir beklenti içine girdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Yaş değişkenine göre bütün boyutlarda, görüşler arasında, anlamlı bir farklılık vardır. Dört boyutta da akademik personelin etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin (23-24) yaş grubunda olan öğrenci algıları, diğer yaş grubundaki öğrenci algılarına nispeten daha düşüktür. (23-24) yaş grubu öğrencileri kendilerini daha olgun hissetmeleri, kendilerini ispatlama, önyargı ve stresin olduğu bir yaş grubu olmasına karşın akademik personelin davranışlarının bu yaş grubunun beklentilerine uymadığından kaynaklanıyor olabilir.

Aile gelir durumu değişkenine göre, "Etik Karar Verme", "Etik İlkelere Uyma" ve "Etik İkilemleri Çözme" boyutlarında bir farklılık gözlenmezken "Sosyal Sorumluluk" boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür. Yapılan analiz sonucunda "Sosyal Sorumluluk" boyutunda ailenin gelir durumu değişkenine göre bu farklılığın aile gelir durumu (500-999) ile (1500-1999) ve (2000-2499) arasında ve aile gelir durumu (1000-1499) ile (2000-2499) arasında olduğu görülmüştür. Ailenin gelir durumu arttıkça öğrenci algılarına göre akademik personelin etik ilkelere uyma düzeyinde bir azalma görülmektedir. Bunun, gelir durumu arttıkça öğrencilerin akademik personelin etik davranışlarına ilişkin beklentilerinin yükselmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Perry vd (2005)'nin yaptığı "An Exploration of Factor Influencing Ethical and Unethical Behavior in Negatiations"isimli çalışmada da aile geliri arttıkça bireylerin etik davranış sergilemelerinin ve etik algılarının azaldığı ortaya koyulmuştur.

Öneriler

Yapılan çalışma sonucunda, öğrenci algılarına göre akademik personelin sahip olması gereken etik ilkeler, yapılan çalışmanın boyutları çerçevesinde ele alınmıştır. Buna göre; Etik Karar Verirken, akademik

personel, verdiği kararları ahlaki açıdan değerlendirmeli, eğitimde hümanist yaklaşımı benimseyip uygulamalı ve öğrenciler arasında ayırım yapmamalıdır. Öğrenciler arasındaki anlaşmazlıkları tarafsız olarak çözmeli ve öğrencilerden kendi kişisel işlerini yapmalarını istememelidir.

Etik İlkelere Uyma noktasında, akademik personel, öğrenciyi merkeze almalı, ölçme ve değerlendirmede adil ve dürüst davranmalı ve adam kayırmaca, haksız muamele gibi olumsuz davranışlardan da kaçınmalıdır. Üniversitedeki belli grupların diğerleri üzerinde baskı kurmasına izin vermemelidir.

Etik İkilemleri Çözme ile ilgili olarak üniversitede ahlaki değer ve normlara uygun davranışlar gösterilebilecek ortamlar oluşturmalı, başkalarına adaletsiz davranıldığında, adaleti sağlamak için cesur davranmalı ve ahlaka aykırı davranışların yoğun olduğu ortamlarda bile bu durumu düzeltmek için elinden gelini yapmalıdır. Bunun yanında ahlaki ilkeleri ve davranış kurallarını kurum kültürüne yerleştirmelidir.

Akademik personel Sosyal Sorumluluklarını yerine getirmek için üniversitenin temel değerlerinin öğrencilere ve diğer sosyal çevre tarafından benimsenmesi için çaba harcamalıdır. Bunun yanında, akademik personel kişisel ve mesleki değerlere sahip olmalı, etik açıdan yanlış şeylerin olduğunu gördüğünde, bu durumu düzeltmek için öne çıkmalıdır. Akademik personel üniversitedeki herkesin güvenini kazanmalı ve bu davranışlarıyla öğrenciler için örnek ve model olmalıdır. Verdiği kararlarda kamu yararı ilkesini önde tutmalı ve makamını kullanarak başka kurum ya da kişilerden imtiyaz sağlamamalıdır. Üniversitedeki görevlerine ilişkin sorumlulukları memnuniyetle kabul etmelidir.

Akademik etik ile ilgili olarak üzerinde durulması gereken en önemli adım, akademik personelin mesleğe başladığı ilk yıllarda mesleğin gerektirdiği etik ilkelerin benimsenmesine yönelik eğitimlerin verilmesi sağlanmalıdır.

Kaynakça

Arıkan, H. ve Demir, G. Y. (2009). *Akademik personellik ve etik: uygulamalar üzerine toplumsal bir değerlendirme.* VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Aydın, İ. (2006). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Çalışlar, A. (1983). *Ansiklopedik kültür sözlüğü***,** İstanbul : Altın Kitaplar.

Çetinkaya, R. (2009). *Psikolojik danışmanlık meslek etiği el kitabı.* Ankara: Aktif Yayınevi.

Dağlı, A. ve Akyıldız, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin görüşlerine göre ilköğretim denetmenlerinin etik davranışları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,* 13, 27-38.

Demirtaş, Z. ve Ersözlü, A. (2007). İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri bağlamında teftiş sürecinde etik (Tokat ili örneği). *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 6 (1), 89-94.

Demirtaş, Z. (2010). Ethical codes expected of school administrators, *African Journal of Business Management*, 4 (6), 1006-1013.

Dilmaç, B., Bozgeyikli, H. ve Çılılı, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi,* 6(16), 69-91.

Elçigil, A., Bahar, Z., Beşer, A., Mizrak, B., Bahçelioğlu, D., Demirtaş, D., Özdemir, D., Özgür, E., Yavuz, H., (2011). Hemşirelerin karşılaştıkları etik ikilemlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14: 2

Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi,* 1 (4), 55-72.

Erdem, A. R. (2007). Öğretim üyesinin bilim insanı yetiştirme sorumluluğu ve bu sorumluluğun gerektirdiği mesleki etik. *Akademik Dizayn Dergisi*, 2, 77-81.

Gözütok, F. D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 83-99.

Gündüz, Y. ve Coşkun, Z S. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 11 (2), 95-110.

Haynes, F. (2002). *Eğitimde etik.* (Çeviren: S. Kunt Akbaş,). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

İşgüden, B. ve Çabuk, A. (2006). Meslek etiği ve meslek etiğinin meslek yaşamı üzerindeki etkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 9 (16), 59-86.

Jacobs, J. A. (1996). Gender Inequality and higher education. *Annual Review of Sociology*, 22, 153-185.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu. (2010). *Kamu görevlileri etik rehberi*. Ankara.

Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi***.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karslı, M. D. (2004). *Yönetsel etkililik*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kuçuradi, İ. (2003). Etik ve "etikler". *TMH - Türkiye Mühendislik Haberleri*, 423 (1).Kuçuradi, İ. (2009). *Uludağ konuşmaları*, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.

Kurtulan, I. (2007). *Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki etik değerler açısından kendilerini değerlendirmeleri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Nartgün, S. Ş. (2006). Öğretim elemanlarının örgütsel değerlere ilişkin görüşleri (Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Değerler Eğitimi Dergisi,* 4 (12), 129-148.

Ortaş, İ., (2004). Öğretim üyesi ya da bilim insanı kimdir? *Pivolka*, 3 (12), 11-16.

Özbek, O. (2003). *Beden eğitimi öğretmenlerinin etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anakara: Anakara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özdemir, E. (2009). Pazarlama araştırmasında etik karar alma, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(2), 119-144.

Perry, G. M., Duffy, P. A., Nixon, C. J. , Robison, L. J. (2005). An exploration of factor ınfluencing ethical and unethical behavior in negatiations. *Journals of Agricultural and Applied Economics*, 37(1), 1-20.

Pieper, A. (2012). *Etiğe giriş.* (Çevirenler: V. Atayman ve G. Sezer,). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Saat, M. M., Jamal Mohd., N. and Othman, A. (2004). *Lecturers' and students' perceptions on ethics ın academia and lecturer-student ınteraction.* Unpublished Project Report. Faculty of Management and Human Resource Development, Skudai, Johor.

Taşdan, M. ve Yalçın, İ. (2007). Psikolojik danışma ve rehberlikte etik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 8, 99-107.

Toksoy. H., (2011*). Öğretmen algılarına göre yöneticilerin etik liderlik davranışları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turhan, M. (2007). *Genel ve mesleki lise yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının okullardaki sosyal adalet üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Whitley, B. E. Jr., Nelson, A. B., & Jones, C. J. (1999). Gender differences in cheating attitudes and classroom cheating behavior: A meta-analysis. *Sex Roles,* 41, 657-680.

Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2009). Öğretmen adaylarının mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *İş Ahlakı Dergisi*, 2 (4), 71-88.